

Nějaký úkrok od lidských práv budeme muset možná udělat, říká nový Čech na vrcholu v NATO

25.1.2016 aktualne.cz str. 0 Zahraničí

Rozhovor s nově zvoleným děkanem prestižní **vojenské školy NATO** Defense College v Římě, **Čechem** Františkem Mičánkem. Aktualně.cz: Co byste chtěl při vedení takto

Aktuálně.cz: Co byste chtěl při vedení takto prestižní školy změnit? S čím do Říma pojedete?

František Mičánek: Každá prestižní univerzita reaguje na poslední vývoj. A odpovídat tomu musí i formy přípravy studentů. Určitě proto bude dobré zvát jako **přednášející** odborníky se zkušenostmi z konfliktů utvářených takzvanými hybridními hrozbami, například z Ukrajiny, abychom o nich slyšeli i od těch, kteří jim jsou dennodenně vystaveni. Posílit chci i spolupráci s univerzitami členských států **NATO**.

A.cz: **Teroristické** úderý sebevražedných atentátníků v **Turecku**, v indonéské **Jakartě**, ale i v Paříži, **útok** islamistů na studenty v Pákistánu... Nakolik nás fenomén terorismu začíná pohlcovat, nutí nás zvyknout si?

Snad je už všem jasné, že se zásadně mění **bezpečnostní prostředí**. Islámský stát a s ním spojený terorismus je novým a v historii lidstva dosud nevídaným nebezpečným fenoménem.

A.cz: Kdy začal?

Jeho kořeny hledejme v počátcích devadesátých let minulého století, kdy se bipolární svět změnil v multipolární. Najednou jsme tu měli spoustu hrozeb, které tu i kdysi historicky byly, jenomže s pádem železné opony se dostaly až k našim **hranicím**, někdy i za ně, a nabraly sílu.

Jakkoliv to pro nás bude těžké, musíme se s terorismem naučit žít. Smířit se s tím, že tu je a že k jeho porážce povede velmi dlouhá cesta.

Nedělá mi to radost, ale Evropu čekají poměry, které budou podle všeho velmi blízké tomu, čemu čelí Izrael už desetiletí... Ten je terorismu vystaven od svého vzniku v roce 1948 každodenně.

A.cz: To je ale dost děsivá předpověď.

Neviděl bych to tak černě. Izrael je prosperující a demokratickou zemí, třebaže je obklopen nepřátelskými či ne příliš přátelskými státy. Židé se naučili žít s každodenním rizikem **útoků**, které jim hrozí. A velmi efektivně na ně reagují.

Jsou na ně neustále připraveni, proto se vždy ubránili a přežili. Neustále hledají optimální formy svého přežití, anebo naopak soužití se sousedy. Zvykli si, že jejich svoboda není zadarmo.

A.cz: Není to přehnané?

Někdo možná namítne, že přeháním. Podívejte se ale na sérii **teroristických útoků** či hrozeb z posledních týdnů. Istanbul, Jakarta, no a na Filipínách o sobě dali vědět islamisté přísahající věrnost Abú Bakrovi al-Bagdádímu.

Připomíná mi to eliminaci Al-Káidy v **Afghánistánu**. Prohrávala na všech frontách, avšak najednou se objevily její buňky na spoustě dalších míst. Teď jsme svědky něčeho podobného: čím více bude Islámský stát či možná výstižněji Daeš, jak někteří říkají, vystavován tlaku a eliminován, tím více jeho přívrženců se objeví v dalších zemích.

Především tam, kde žije výraznější muslimská komunita. Tak to prostě je a bude.

A.cz: V **Česku** tedy ne?

Česká republika se stále těší z jakéhosi "luxusu", protože jsme desetiletí žili za železnou oponou a neměli v historii ani žádné kolonie. Naše populace je v podstatě monolitická.

Jakýkoliv cizinec, jenž se objeví na ulici, se stává objektem větší či menší pozornosti. Prostě tu kvůli své odlišnosti jen tak snadno nesplyne s davem. I proto nejsme pro islamisty příznivým prostředím.

A.cz: Není to ale jen zdánlivý či poněkud klamný luxus?

Máte pravdu. **Teroristický útok v Česku** není už dávno otázkou zda, nýbrž kdy. A týká se to všech zemí Unie. Evropa se už nemůže tvářit, že ji po pádu železné opony míjejí rizikové globalizační trendy.

V osmnáctém a devatenáctém století Evropané osídlovali celý svět - Severní i Jižní Ameriku, Afriku, Austrálii... No a dnes se tento proud obrací. Největší porodnost je soustředěna do muslimských komunit či arabského světa. Poměry v počtu lidí a osídlení kontinentů se prostě mění.

A.cz: Takže věřit, že příliv migrantů ustane, je mylné.

Evropa bude i v budoucnu vystavena přílivu imigrantů. Ať již z křesťanského východu (což vnímáme přijatelněji), anebo z muslimského jihu.

Říká se, že štěstí přeje připraveným. Proto je velmi důležité, aby Evropa na tyto změny, tak jako třeba Izraelci, reagovala. Nemůže už jen těžit z bývalé - mimochodem zanikající - pozice starého kontinentu z devatenáctého a možná i dvacátého století. A to tím spíše, že Unie - a my jsme její součástí - leccos podcenila.

A.cz: Co například?

Ostrahu vnějších **hranic**. Tu je teď velmi důležité posílit. A stejně tak důležité je získání přehledu, kdo do Evropy přichází anebo z ní odchází. Říkám to s vědomím, že nejlépe vyškolené a připravené **teroristy** se nám většinou nepodaří zachytit, alespoň do doby jejich **útoků**.

V boji s nimi budeme zpravidla odstraňovat následky jejich úderů. Jediným protiopatřením anebo účinnou "léčbou" je prevence. Investovat tedy musíme tam, kde extremismus vzniká: většinou pramení z vnitřní nespokojenosti, neschopnosti se ve společnosti uplatnit. Ať již jde o Francii anebo třeba **Belgii**, kde druhá či třetí generace imigrantů tíhne i kvůli sociální vyloučenosti a chybné asimilaci k ideologii islamistů.

Nedávno jsme s předními **bezpečnostními experty** - ty izraelské nevyjímaje - diskutovali o tom, co by se asi stalo, pokud by islamisté nebyli tak krutí. Pokud by tak brutálně nelikvidovali, nestínali a neupalovali zajatce a protivníky. Akceptovaly by je okolní státy a světové společenství, anebo by proti nim zasáhly?

Vedení IS? Lidé zvyklí řídit stát i **armádu**

A.cz: A k čemu jste dospěli?

Pokud by na území **Iráku** vnikl územní útvar, který by byl jen projevem nespokojenosti lidí s vládou premiéra Núrího Málíkího, pak by tato část **Iráku** mohla získat jakousi autonomii a za nějaký čas by se dost možná rozšířila i do Sýrie. Tak jako tak jsme nyní svědky překreslování map Středního a Blízkého východu.

Pokud by se tedy Islámský stát nechoval k lidem bestiálně, tak by se pravděpodobně postupně etabloval, i když by nebyl **mezinárodním** společenstvím uznán. Mohl by ale i díky svým nemalým zdrojům a obchodům existovat. Byl by minimálně tolerován.

A.cz: **Útoky teroristů** jsou ovšem stále promyšlenější a ty poslední připomínají **taktiku** úderných komand v týlu protivníka. Dají se očekávat mnohem větší tragédie než dosud? A jak jim předejít? Jak se jim bránit?

Předejít? Jak už jsem zmínil - vhodnými ekonomickými a sociálními podmínkami, aby se imigranti neradikalizovali.

Máte pravdu, že jednotky Islámského státu jsou skvěle organizovány. Když musí válčit jako klasická **vojenská jednotka**, tak se do ní seskupí. A pružně pak přejdou k džihádistické formě boje, pokud se ocitnou pod tlakem.

Tihle islamisté jsou v boji velmi flexibilní. A týká se to i způsobu vládnutí na dobytých teritoriích. Lidé, kteří stojí v čele Islámského státu, mají dlouholeté zkušenosti z vedení státu či **armády**. Tohle je rovněž nový fenomén, když už s tímto termínem operujeme.

Žádná **teroristická** organizace neměla až dosud tak propracovanou hierarchickou strukturu, zajištěné zdroje, správu dobytého území a nevyznačovala se takovou pružností. Nezbyvá nic jiného, než hledat slabiny v této struktuře, abychom Islámský stát nejen porazili, ale i vykořenili, zničili jeho podhoubí.

A.cz: Co se dá dělat už teď?

Kromě kroků, které jsem už zmínil, je velmi důležité sdílení a důkladné analyzování zpravodajských informací. Silné a dobře vycvičené musejí být i **speciální** síly či policejní zásahové jednotky. Změnit se musí i uvažování a **jednání** lidí, kteří - aniž by se stali udavači či slídili - si musejí více všimnout svého okolí, co se v něm změnilo či je zvláštního.

Taktika teroristů bude stále sofistikovanější, budou vybaveni i moderními technologiemi. Moc dobře si také začínají uvědomovat, jak dosáhnout kumulace svých úderů prvním, druhým a možná i třetím úderem na stejné místo, v čase, kdy se seběhnou lidé a sjedou **záchranáři**. A to jen proto, aby způsobili maximální ztráty na životech. Na tohle bychom si měli dát hodně velký pozor a počítat s tím. Víte ale, co je pro **teroristy** obzvláště důležité?

A.cz: Co máte na mysli?

Aby o jejich **útocích** informovala média. Na nedávné **bezpečnostní konferenci** v Polsku jsme se bavili o tom, jak čelit propagandě a informační **válce** Islámského státu či Al-Káidy. V mírových časech je role médií tou nejsilnější pozitivní stránkou demokracie. O tom žádná. V době **bezpečnostní krize** tomu tak ale vždy být nemusí.

A.cz: Co od médií hrozí?

Media se mohou nechtěně stát hláskou troubou a někdy doslova **zbraní teroristů**. Nevolám po cenzuře, jen připomínám ohromnou zodpovědnost a roli médií v krizovém období. Nelze určitě zatajovat informace, jako se to stalo třeba ve **Švédsku**. Tím spíše by ale média měla akcentovat vyváženost a objektivnost svého zpravodajství. Názory některých i dost známých komentátorů či analytiků mně - upřímně řečeno - připadají v poslední době jednostranné, možná i účelově zkreslené a někdy až extrémní. Tito lidé si hrají s ohněm a nevědí o tom.

A.cz: Je tedy kvůli množícím se **útokům teroristů** na pořadu dne omezování lidských svobod, svobody slova či volného pohybu, čehož určitě využívají i islamisté? Mluví se například o širších pravomocích zpravodajských služeb, odposlouchávání telefonů či archivování jejich záznamů. Máme se s tím kvůli boji s terorem smířit?

Složitá otázka. Nějaký úrok stranou od lidských práv a svobod - neříkám nazpět (!) - budeme muset možná udělat. Efektivní boj s terorem spočívá nicméně v lepším sdílení informací zpravodajských služeb. Nemyslím ale, že by teď najednou měly získat pravomoc odposlouchávat kohokoliv a kdykoliv. Měli bychom mít i lepší přehled o tom, kdo přichází a odchází, aniž bychom omezovali volný pohyb **Čechů** v Unii. Máme třeba kvalitní a jen těžko padělatelné pasy a osobní dokumenty? Podle mne je nejvyšší čas přejít kompletně na biometrická data.

Víte, bezpečnost není zadarmo a nikdy ani nebude. Nemůžeme proto čekat až se něco stane a teprve potom formovat odpovídající **bezpečnostní struktury**, hledat honem peníze na zvýšení rozpočtů **obran**y, policie či zvláštních služeb. Filosofie, že v **Česku** přece nelétá nic do povětří, nač tedy

investovat miliardy do boje proti teroru, je sebevražedná. Právě takové myšlení mě trápí úplně nejvíc. A převládalo až do nedávna, byť se to za této vlády hodně zlepšilo.

A.cz: Vidíte i jiné hrozby než ty, o kterých jsme se bavili dosud?

Nemůžeme zapomínat na žádné hrozby. Ať už jde o velký konvenční střet či boj s malými skupinami **teroristů**. Flexibilita **obrany** - to je heslo dne. Jsme v **NATO**, takže jde o realizovatelný **projekt**. Musíme však chtít.

Rusko jako spojencem?

A.cz: Může být Rusko - po okupaci Krymu a **válce** na východní Ukrajině - v boji s terorismem opět naším spojencem?

Rusko má s **teroristy** a jejich úderů třeba v Moskvě, Volgogradu či Beslanu své problémy. Nestojí to tak, zda může být naším spojencem. Rusko jím v podstatě už je - alespoň pokud jde o terorismus. Jde o společnou hrozbu, která nás spojuje, ať se nám to líbí, či ne. I když tedy máme s Ruskem problémy kvůli jeho nové revizionistické politice, například na Ukrajině, tak z nás právě terorismus činí spojence. V opačném případě se zbytečně zřekneme silného spojence, bez něhož se neobejde řešení konfliktu v Sýrii, ale ani v severní Africe či na Středním a Blízkém východě.

A.cz: Podcenili jsme vývoj v Rusku?

Neodhadli jsme ho, v tomto směru máme hodně másla na hlavě. Neobhajují tu Rusko, nýbrž racionální vidění toho, kdo může být naším spojencem vůči jednomu z největších **bezpečnostních rizik** současnosti - Islámskému státu.

A.cz: Lídři států **NATO** či **EU** mají možná pravdu, že terorismus neohrožuje celistvost či existenci zemí, která tato společenství sdružují. Terorismus v podobě islamismu nicméně určitě přispívá k radikalizaci poměrů v těchto státech. A to už se ohrožení jejich celistvosti - a tudíž i jednoty **EU** - snad týká.

Vidíme to už dnes. V zemích Unie se probouzejí radikální hnutí, a někdy dokonce velmi radikální. A bylo tomu tak v historii vždy: jakmile jsou ohroženy naše hodnoty a tradice, objevují se vůdci s jednoduchým a rychlým řešením.

A.cz: Existují taková řešení?

Fenomén terorismu, migrace, demografického vývoje a globalizace nemá jednoduchá řešení. Ten problém je naopak velmi složitý a komplexní. Jednoduchá a rychlá řešení mají vždy jepičí život. Záležejí především na tom, jak dobře je postaven a jak kompaktní je státní aparát, který musí regulovat krajně pravicové, krajně levicové anebo i radikálně fundamentalistické a islamistické tendence.

Přemýšlejme proto, jak úspěšně asimilovat uprchlíky, než jak jim zabránit v pobytu. A to tím spíše, že **Česko** v minulosti úspěšně asimilovalo několik národnostních menšin: Vietnamce, Mongoly, Kubánce, Řeky, Ukrajince, o nichž teď v podstatě ani nevíme. Novým imigrantům musíme ovšem stanovit jasné limity a pravidla. Oni se musí přizpůsobit těm našim, ne my jejich.

A.cz: Vycházíte z nějaké osobní zkušenosti?

V minulosti jsem hodně cestoval a studoval i s lidmi z arabského světa. A většinou se s nimi shodl na pravidlu: pokud respektujete vy nás, budeme respektovat i my vás. Jestliže tedy hledám útočiště, musím přijmout anebo respektovat kulturu země, kde chci žít. Francouzská či **belgická** cizinecká ghetta frustrovaných lidí jdou naopak proti asimilaci, jsou zárodkem radikalismu. A chcete-li, tak i terorismu. Z lidí, kteří žijí plnohodnotný a normální život, se radikálové nestávají.

Proč je Německo, jaké je

A.cz: Německý postup vůči imigrantům a kancléřku Angelu Merkelovou dnes kritizuje kdekdo. Jste jejím kritikem i vy?

Ani ne. Někteří němečtí politici měli ale možná - pokud jde o příliv uprchlíků - až příliš velké oči. Víte, Německo je i vzhledem ke své historii poněkud zvláštním státem, jemuž nemusí každý ihned porozumět: je sice ekonomickým hegemonem kontinentu, ale stále trpí syndromem viníka druhé světové **války** a zejména naprostých šíleností holokaustu. I proto se Němci snaží být otevření a tím se z někdejších zločinů nacistů proti lidstvu vyvinít. Jen němečtí politici vám ale mohou sdělit, zda je jejich země schopna vstřebat jeden milion uprchlíků a předejít **bezpečnostním rizikům**, o nichž tu spolu mluvíme.

Problém je i v tom, že Unie, v níž je Německo lídrem, nedokázala rychle a flexibilně zajistit své vnější **hranice**. Nestavme proto ploty uvnitř Unie. Zajistíme raději vnější bezpečnost jejích **hranic**. Začali jsme s tím až nyní, a to je velká a naprosto zásadní chyba. Ale znáte to - po bitvě je vždy každý **generálem**.

URL| <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/zi...ert/r~81375714bb6111e59045002590604f2e/>